

مقایسه نگرش اساتید و دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی تبریز نسبت به مشاوره تحصیلی در سال ۱۳۹۰

مهناز جبرائیلی^۱، سوسن ولیزاده^۲، *ماهانی رهکار فرشی^۳

۱- دانشجوی دکتری پرستاری، مربی، گروه کودکان دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ایران.
 ۲- دانشیار، گروه کودکان دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ایران.
 ۳- دانشجوی دکتری پرستاری، گروه کودکان، مرکز تحقیقات دانشجویی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ایران (نویسنده مسؤل)
 پست الکترونیکی: rahkarfarshim@tbzmed.ac.ir

نشریه آموزش پرستاری دوره ۴ شماره ۴ زمستان ۱۳۹۴ ۷۲-۸۰

چکیده

مقدمه: مشاوره یکی از عوامل موثر در پیشرفت تحصیلی دانشجویان می باشد. عدم اعتقاد دانشجویان به مفید بودن مشاوره و وجود تفاوت در نگرش اساتید و دانشجویان می تواند یکی از موانع اجرای صحیح این برنامه به شمار آید، لذا این مطالعه با هدف تعیین و مقایسه نگرش اساتید و دانشجویان نسبت به مشاوره تحصیلی انجام شده است.

روش: در این مطالعه توصیفی مقایسه ای در سال ۹۰، نگرش ۳۱ استاد و ۲۵۰ دانشجوی (پرستاری، مامایی و اتاق عمل) دانشکده پرستاری و مامایی تبریز که به روش تصادفی وارد مطالعه شدند، از طریق پرسشنامه ۱۸ سوالی تعیین نگرش نسبت به مشاوره تحصیلی ادومی و همکاران مورد بررسی قرار گرفته است. داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS ۱۳ و آمار توصیفی و استنباطی (آزمون تی مستقل، همبستگی پیرسون و آنالیز واریانس یکطرفه) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: در این مطالعه میانگین و انحراف معیار نگرش اساتید راهنما $7/19 \pm 3/51$ و دانشجویان $8/18 \pm 3/91$ بود که این اختلاف از نظر آماری معنی دار بود ($P < 0/0001$)، همچنین در این مطالعه میانگین و انحراف معیار نگرش اساتید پرستاری ($1/58 \pm 51/37$) به طور معنی داری بیشتر از اساتید مامایی ($4/80 \pm 47/78$) بود ($P < 0/01$).

نتیجه گیری: بین نگرش اساتید و دانشجویان تفاوت وجود داشت. اساتید مشاوره را برای سازگاری و حمایت از دانشجو لازم می دانند. از نظر دانشجویان نیز مشاوره نیازمند تخصص است. توجه به این تفاوتها به هنگام ارائه خدمات مشاوره ای توسط اساتید لازم و ضروری است.

کلید واژه ها: نگرش، مشاوره، اساتید، دانشجویان.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۹/۳۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۷/۱۰

مقدمه

برای اجرای مناسب مشاوره، اقداماتی نظیر اجرای قوانین و مقررات مربوط به استاد راهنما، پایش عملکرد و نتایج حاصل از فعالیت اساتید راهنما و اجرای برنامه های آموزشی مدون را پیشنهاد نمودند (۱۲). شکی نیست که داشتن نگرش مناسب، آگاهی و مهارت کافی در مورد نحوه انجام وظایف مشاوره و راهنمایی به منظور کمک و یاری دانشجویان ضروری و بسیار با اهمیت است. نتایج یک مطالعه نشان داد که آگاهی، نگرش و عملکرد اساتید راهنما در مورد مشاوره و راهنمایی تحصیلی در حد قابل قبول نبوده است (۳). در مطالعات گوناگون بر لزوم نگرش مثبت اساتید نسبت به وظایف استاد مشاور و آمادگی آنان برای کسب دانش و مهارت بیشتر برای مشاوره و راهنمایی دانشجویان تاکید شده است (۱۳). از آنجایی که استاد مشاور به عنوان اولین سطح ارتباطی دانشجو با سیستم آموزشی محسوب می شود، وجود تفاوت در دیدگاه های اساتید و دانشجویان می تواند به اجرای نامناسب این برنامه، کاهش رضایت آنان و در نهایت افت تحصیلی دانشجویان سبب شود (۱۴).

از آنچه گفته شد می توان دریافت که استاد راهنما در هدایت دانشجو در تمام طول تحصیل نقش کلیدی دارد ولی علیرغم نیاز به مشاوره، متأسفانه دانشجویان اساتید مشاور را به عنوان منبع مطمئن و مرجع رفع نیازهای خود حین تحصیل نمی شناسند (۱۵). گزارشهای حاصله از اساتید راهنما نیز حاکی از آن است که دانشجویان مراجعه کمی به استاد راهنما داشته و در برخی مواقع استاد راهنما را در حل مشکل خود موثر نمی دانند. مطالعه سام (۱۳۹۱) نیز نشان می دهد که ۷۱/۷ درصد دانشجویان مراجعه کمی به مشاور داشتند (۶). شاید عدم اعتقاد دانشجویان به مفید بودن مشاوره های استاد راهنما یکی از موانع مراجعه آنها نزد اساتید راهنماست. لذا این مطالعه با هدف تعیین و مقایسه نگرش اساتید و دانشجویان نسبت به مشاوره تحصیلی انجام شده است تا شاید بتوان با بررسی نکات مختلف، گامی در جهت ارتقاء کیفیت برنامه مشاوره تحصیلی دانشجویان برداشت.

روش مطالعه

این مطالعه توصیفی-مقایسه ای است که در سال ۱۳۹۰ در دانشکده پرستاری و مامایی تبریز انجام شده است. جامعه پژوهش شامل اساتید راهنما و دانشجویان پرستاری، مامایی و اتاق عمل بودند. اساتید و دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی تبریز که معیارهای ورود به مطالعه مانند، اشتغال به کار یا تحصیل در زمان انجام مطالعه، داشتن حداقل دو ترم تحصیلی سابقه مشاوره تحصیلی را داشتند به روش تصادفی ساده وارد مطالعه شدند. دانشجویان انتقالی، مهمان و آنهایی که بیماری شناخته شده روانی داشتند، از مطالعه خارج شدند.

مشاوره تحصیلی رابطه ای پویا و هدفمند بر اساس مشارکت استاد و دانشجو بوده و با روشهای منطبق بر نیازهای دانشجو انجام می گیرد (۱). مشاوره جزئی از وظایف اعضای هیأت علمی دانشگاه ها می باشد که به منظور فائق آمدن بر مشکلات قابل پیشگیری و افت تحصیلی ناشی از آن انجام می گیرد (۲) و دانشگاه ها موظف اند نیاز دانشجویان را در این خصوص برطرف نمایند (۳).

استاد راهنما، معمولاً یک عضو هیأت علمی است که خدمات راهنمایی و مشاوره را به عنوان یک مسئولیت مهم حرفه ای انجام می دهد (۴) و با ارزیابی متناوب از پیشرفت تحصیلی دانشجو فرصتهای لازم برای پیشرفت وی فراهم می سازد (۵).

خدمات مشاوره و راهنمایی دانشجویان، عامل مهمی در ارتقای آموزشی می باشد. مشاوره مناسب از طرف مراجع با صلاحیت می تواند منجر به حل مشکلات دانشجویان شده و حتی فرصت هایی برای رشد و تغییر الگوی رفتاری آنان فراهم نماید (۲). مطالعات نشان می دهد که مشاوره تحصیلی نه تنها باعث کارایی و بازدهی بیشتر نظام آموزشی شده بلکه منجر به کاهش افت تحصیلی دانشجویان نیز می گردد (۶).

مطالعه رجائی و همکاران مشاوره تحصیلی را بر بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر و مثبت ارزیابی نمود (۷)، در مطالعه لطفی و همکاران (۱۳۹۰) نیز بعد از مشاوره تحصیلی میانگین معدل دانشجویان نسبت به قبل از مشاوره افزایش یافته بود (۸). از این رو لزوم وجود برنامه ارائه مشاوره و راهنمایی تحصیلی برای دانشجویان در دانشگاه از شروع تحصیل تا دستیابی به اهداف عالی خود کاملاً مشهود است (۹).

بدیهی است عدم راهنمایی و یا ارائه مشاوره ناکافی و نامناسب، نه تنها دستیابی به اهداف آموزشی و مهارت های حرفه ای فراگیران را دچار اختلال می نماید (۱۰)، بلکه موجب نارضایتی، ناامنی، سستی و استرس بیشتر در طول تحصیل دانشجو می شود (۲). در این راستا، مطالعه ای در دانشگاه آمریکا نشان داد که تعیین اهداف واضح و روشن توسط استاد راهنما باعث مشاوره موثر می شود (۱۲).

علیرغم نیاز به مشاوره، متأسفانه دانشجویان، اساتید مشاور را به عنوان منبع مطمئن و مرجع رفع نیازهای خود در طی تحصیل نمی شناسند (۲). بدیهی است هر چه رضایت دانشجویان از اساتید بیشتر باشد مراجعه آنها برای حل مشکل آموزشی، دریافت مشاوره و راهنمایی تحصیلی در مورد ادامه تحصیل و مسائل شغلی و حرفه ای بیشتر خواهد بود (۱۱). در مطالعه گله دار و همکاران دانشجویان از مشاوره تحصیلی اساتید راهنما رضایت کافی نداشتند. لذا محققین

و تبیین اهداف مطالعه و اطمینان دادن درخصوص محرمانه بودن اطلاعات، پرسشنامه را در اختیار آنها گذاشته و فرصت کافی به اساتید و دانشجویان جهت پاسخ به سئوالات داده شد.

جهت تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش از نرم افزار آماری SPSS و پرایش ۱۳ استفاده گردید و $P < 0/05$ معنی دار تلقی شد. برای بررسی مشخصات فردی اساتید و دانشجویان شرکت کننده در مطالعه از آمار توصیفی شامل تعداد، درصد، میانگین و انحراف معیار استفاده شد. با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف، نرمال بودن توزیع داده ها مشخص گردید. برای مقایسه میانگین نمره نگرش اساتید راهنما و دانشجویان آزمون تی مستقل مورد استفاده قرار گرفت. برای بررسی ارتباط برخی مشخصات اساتید و دانشجویان با نگرش آنان نیز از آمار استنباطی استفاده شد. بدین ترتیب که برای سنجش ارتباط متغیرهای کمی از قبیل سن، سابقه مشاوره از ضریب همبستگی پیرسون و برای سنجش ارتباط بین متغیرهای کیفی دو حالتی از قبیل، جنس، بومی بودن، دوره تحصیلی (شبانیه یا روزانه) و وضعیت تاهل با متغیرهای کمی از آزمون t با نمونه‌های مستقل و برای سنجش ارتباط بین متغیرهای کیفی چند حالتی از قبیل رشته تحصیلی با متغیرهای کمی از آزمون آنالیز واریانس یک طرفه استفاده شد. همچنین برای مقایسه میانه هر یک از عبارات در دو گروه، آزمون من ویتنی یو مورد استفاده قرار گرفت.

یافته ها

بررسی مشخصات فردی-اجتماعی دانشجویان نشان داد که ۱۹۰ دانشجوی (۷۶ درصد) دختر بودند؛ ۲۱۵ (۸۷ درصد) دانشجوی در دوره روزانه مشغول به تحصیل بودند؛ ۱۲۸ دانشجوی (۵۱/۲ درصد) در رشته پرستاری، ۹۳ دانشجوی (۳۷/۲ درصد) در رشته مامایی و ۲۹ دانشجوی (۱۱/۶ درصد) در رشته اتاق عمل تحصیل می کردند و میانگین سن این دانشجویان $21/5 \pm 2/1$ سال و میانگین سابقه مشاوره آنها $1/9 \pm 4/8$ ترم بود.

در رابطه با مشخصات فردی-اجتماعی اساتید، نتایج نشان داد که ۲۶ استاد (۸۳/۹ درصد) زن؛ ۲۱ نفر (۶۶/۷ درصد) دارای وضعیت استخدام رسمی بودند؛ همچنین ۱۵ نفر (۴۸/۴ درصد) دارای مدرک کارشناسی ارشد پرستاری، ۱۴ نفر (۴۵/۲ درصد) دارای مدرک کارشناسی ارشد مامایی، ۱ نفر (۳/۲ درصد) دارای مدرک دکترای پرستاری و ۱ نفر (۳/۲ درصد) دارای مدرک دکترای بهداشت باروری بودند. میانگین سن اساتید $41/8 \pm 4/7$ سال، میانگین سابقه کار $17/7 \pm 4/9$ سال و میانگین سابقه مشاوره آنها $2/6 \pm 5/1$ سال بود. در این مطالعه میانگین و انحراف معیار نمره کل نگرش اساتید راهنما $73/51 \pm 7/19$ و دانشجویان $63/91 \pm 8/18$ بود که این اختلاف از نظر آماری معنی دار بود ($P < 0/0001$). همچنین بین

برای تعیین حجم نمونه، میانگین و انحراف معیار نمرات نگرش اساتید و دانشجویان با استفاده از مطالعه مقدماتی بر روی ۳۰ نفر دانشجو و ۱۰ نفر استاد بدست آمد و با در نظر گرفتن اطمینان ۹۵ درصد و توان آزمون ۸۰ درصد، آزمون دو دنباله ای و با در نظر داشتن نسبت اساتید به دانشجویان دانشکده، با استفاده از نرم افزار Gpower حداقل حجم نمونه برای گروه اساتید ۲۵ نفر و برای دانشجویان ۱۹۹ نفر بدست آمد. با احتساب ۲۰ درصد ریزش، حجم نمونه برای گروه اساتید ۳۱ نفر و برای دانشجویان ۲۵۰ نفر محاسبه شد.

در این مطالعه برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه استفاده شد. قسمت اول شامل مشخصات دموگرافیک اساتید (سن، جنس، گروه آموزشی، مدرک تحصیلی، سابقه کار، سابقه مشاوره، وضعیت استخدامی و رتبه علمی) و دانشجویان (سن، جنس، رشته تحصیلی، ترم تحصیلی، تعداد ترمهای مشاوره تحصیلی) بود و قسمت دوم، ابزار بررسی نگرش اساتید و دانشجویان نسبت به مشاوره تحصیلی، از پرسشنامه مطالعه ادهمی و همکاران (۱۳۸۷) اقتباس شد که در آن شاخص روایی محتوی (content validity index) برای سئوالات پرسشنامه بدست آمده بود. ضرایب بدست آمده برای هر یک از سئوالات ۰/۸ تا یک بود (۳). این پرسشنامه با ۱۸ سؤال، نگرش اساتید و دانشجویان را نسبت به مشاوره تحصیلی بررسی می کرد. نحوه نمره دهی به عبارات بر اساس مقیاس پنج درجه ای لیکرت در جملات مثبت (کاملاً موافق=۵، موافق=۴، بی نظر=۳، مخالف=۲، کاملاً مخالف=۱) و در جملات منفی (کاملاً موافق=۱، موافق=۲، بی نظر=۳، مخالف=۴، کاملاً مخالف=۵) بود. دامنه نمرات نگرش بین ۱۸ تا ۹۰ بود. در پایان نمرات نگرش اساتید و دانشجویان به صورت میانگین و انحراف معیار گزارش گردید. در این پرسشنامه بیانه های منفی به خاطر از بین بردن و به حداقل رساندن اثرات تمایل دانشجویان برای موافقت با کلیه بیانه ها در نظر گرفته شد. جهت سنجش ارتباط مشخصات دموگرافیک با نمره نگرش، مقیاسهای کاملاً موافق با موافق و کاملاً مخالف با مخالف ادغام شدند. برای بررسی روایی پرسشنامه از روش محتوا استفاده گردید. به این منظور پرسشنامه به ۱۰ نفر از اساتید پرستاری، آموزش پزشکی و علوم تربیتی داده شد و پس از دریافت نظرات آنها اصلاحات لازم در پرسشنامه انجام گرفت. برای بررسی پایایی پرسشنامه نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب پرسشنامه نگرش نسبت به مشاوره ۰/۸۶ برای دانشجویان و ۰/۸۴ برای اساتید به دست آمد. جمع آوری داده ها پس از کسب اجازه از شورای محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تبریز و کمیته اخلاق (۵/۴/۲۸۰۴) دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شد. بدین منظور پژوهشگران به اتاق اساتید و یا کلاس دانشجویان مراجعه نموده و بعد از معرفی خود

($p < 0/01$)، به طوری که میانگین و انحراف معیار نمره نگرش اساتید پرستاری ($51/37 \pm 1/85$) به طور معنی داری بیشتر از اساتید مامایی ($47/78 \pm 4/80$) بود. همچنین در این مطالعه بین سایر مشخصات دموگرافیک اساتید (سن، جنس، سابقه مشاوره و سابقه کار) با نگرش آنان نسبت به مشاوره تحصیلی ارتباط معنی دار آماری وجود نداشت (جدول ۲).

در رابطه با ارتباط بین مشخصات دموگرافیک دانشجویان با نگرش نسبت به مشاوره تحصیلی نتایج نشان داد بین مشخصات دموگرافیک دانشجویان (سن، جنس، وضعیت تاهل، دوره تحصیلی و سابقه مشاوره) و نگرش آنان نسبت به مشاوره تحصیلی ارتباط معنی دار آماری وجود ندارد ولی بین رشته تحصیلی و نگرش دانشجویان به مشاوره تحصیلی ارتباط معنی داری وجود داشت ($p < 0/01$) به طوری که میانگین و انحراف معیار نمره نگرش دانشجویان پرستاری $43/47 \pm 5/51$ ، دانشجویان مامایی $43/87 \pm 5/78$ و دانشجویان اتاق عمل $39/96 \pm 5/97$ بود که این تفاوت از نظر آماری معنی دار بود (جدول ۳).

نگرش اساتید و دانشجویان در گزینه های زیر تفاوت وجود داشت و اساتید با این گزینه ها موافقت بیشتری داشتند. "برای سازگاری بیشتر دانشجو با محیط دانشگاهی مشاوره امری لازم است"، "شرکت اساتید راهنما در دوره های آموزشی مشاوره ضروری است" "سازگاری به کمک مشاوره و راهنمایی تسهیل می گردد"، "یکی از مزایای مشاوره از بین بردن فاصله استاد و دانشجو است"، "مشاور به عنوان پناهگاهی امن برای دانشجویان است"، "مشاورین از راهنمایی دانشجویان احساس رضایت می کنند"، "مشاورین راهنمایی دانشجو را کاری اضافه بر سازمان نمی دانند". از نظر دانشجویان نیز مشاوره نیاز به تخصص دارد که اساتید فاقد آن هستند و همچنین از نظر آنها برنامه های مشاوره فرصت تجربه کردن را از دانشجو می گیرد. تفاوت در نگرش در گزینه های فوق از نظر آماری معنی دار بود. (جدول ۱).

در رابطه با ارتباط بین مشخصات دموگرافیک اساتید با نگرش نسبت به مشاوره تحصیلی نتایج نشان داد بین رشته تحصیلی و نگرش اساتید به مشاوره تحصیلی ارتباط معنی داری وجود دارد

جدول ۱: مقایسه میانگین نمره نگرش اساتید و دانشجویان نسبت به مشاوره تحصیلی

آزمون من وینتی P value	نگرش نسبت به مشاوره تحصیلی		نگرش به مشاوره تحصیلی
	دانشجویان	اساتید	
	انحراف معیار $\pm$ میانگین	انحراف معیار $\pm$ میانگین	
0/019	4/32 $\pm$ 0/78	4/67 $\pm$ 0/47	۱ برای سازگاری بیشتر دانشجو با محیط دانشگاهی مشاوره امری لازم است.
0/0001	2/44 $\pm$ 0/22	3/90 $\pm$ 0/84	۲ شرکت اساتید راهنما در دوره های آموزشی مشاوره ضروری است.
0/071	4/07 $\pm$ 0/83	4/35 $\pm$ 0/66	۳ راهنمایی اثربخش در پیشرفت تحصیلی دانشجویان مؤثر می باشد.
0/001	3/48 $\pm$ 1/27	4/25 $\pm$ 0/81	۴ سازگاری به کمک مشاوره و راهنمایی تسهیل میگردد.
0/589	4/06 $\pm$ 0/89	4/29 $\pm$ 0/70	۵ انجام مشاوره می تواند به موقع از افت تحصیلی دانشجویان جلوگیری کند
0/003	2/63 $\pm$ 1/15	3/25 $\pm$ 1/06	۶ یکی از مزایای مشاوره از بین بردن فاصله استاد و دانشجو است
0/708	4/20 $\pm$ 0/78	4/32 $\pm$ 0/54	۷ در امر مشاوره علاقه مندی اساتید مشاور نقش مهمی دارد
0/160	4/30 $\pm$ 0/79	4/51 $\pm$ 0/67	۸ بسیاری از مشکلات دانشجویان با مشاوره قابل پیشگیری است
0/843	4/23 $\pm$ 0/85	4/35 $\pm$ 0/55	۹ مشاورین می توانند در رفع مشکلات آموزشی دانشجویان نقش اصلی داشته باشند
0/0001	3/10 $\pm$ 1/35	4/00 $\pm$ 1/06	۱۰ مشاوره یک راه پر کردن وقت های اضافی اساتید است
0/001	2/81 $\pm$ 1/22	3/56 $\pm$ 1/13	۱۱ برنامه های مشاوره فرصت تجربه کردن را از دانشجو می گیرد
0/072	3/62 $\pm$ 1/00	3/93 $\pm$ 0/72	۱۲ مشاوره مسؤولیت پذیری دانشجویان را از بین نمی برد
0/001	3/29 $\pm$ 1/20	4/03 $\pm$ 0/98	۱۳ مشاور به عنوان پناهگاهی امن برای دانشجویان است
0/371	4/05 $\pm$ 0/80	4/20 $\pm$ 0/66	۱۴ دادن جزوه ی راهنما مفیدتر از مشاوره اساتید نیست
0/0001	3/13 $\pm$ 1/21	4/16 $\pm$ 0/94	۱۵ مشاورین از راهنمایی دانشجویان احساس رضایت می کنند
0/993	3/98 $\pm$ 0/90	4/00 $\pm$ 0/85	۱۶ بهتر است اساتید بجای ارتقاء آموزش وقت خود را صرف مشاوره نمایند
0/0001	2/95 $\pm$ 1/21	3/93 $\pm$ 0/77	۱۷ مشاورین راهنمایی دانشجو را کاری اضافه بر سازمان نمی دانند
0/0001	2/80 $\pm$ 0/44	4/22 $\pm$ 0/61	۱۸ مشاوره نیاز به تخصص خاص دارد که اساتید دارای آن هستند

جدول ۲: ارتباط بین مشخصات دموگرافیک اساتید با نگرش آنها نسبت به مشاوره تحصیلی

متغیر	میانگین و انحراف معیار	آزمون آماری
جنس مرد زن	۶۸/۰ ± ۱۳/۱۱ ۷۴/۲۰ ± ۶/۲۴	$t = -۱/۴۳, df = ۲۵, P = ۰/۱$
رشته تحصیلی* پرستاری مامایی	۵۱/۳۷ ± ۱/۸۵ ۴۷/۷۸ ± ۴/۸۰	$F = ۸/۵۶, df = ۲۹, P < ۰/۰۱$
سن سابقه کار سابقه مشاوره		$r = -۰/۱۲, p = ۰/۵۱$ $r = ۰/۰۰۶, p = ۰/۹۷$ $r = -۰/۲۶, p = ۰/۱۵$

* دانشجویان رشته اتاق عمل تحت پوشش اساتید پرستاری دانشکده می باشند.

جدول ۳: ارتباط بین مشخصات دموگرافیک دانشجویان با نگرش آنها نسبت به مشاوره تحصیلی

جنس	پسر دختر	ت =
دوره تحصیلی	۴۳/۳۲ ± ۵/۵۹ ۴۳/۲۰ ± ۵/۸۲	$t = -۰/۱۳, df = ۲۴۳, P = ۰/۸$
رشته تحصیلی	شبهانه روزانه پرستاری مامایی اتاق عمل	$t = -۰/۸۹, df = ۲۳۸, P = ۰/۳$ $F = ۵/۱۹, df = ۲, > P ۰/۰۰۱$
سن سابقه مشاوره		$r = -۰/۱۰, P = ۰/۱۱$ $r = -۰/۱۱, P = ۰/۰۹$

دانشجو را امری ضروری می دانستند (۶). مطالعه شمس و همکاران (۱۳۷۹) نیز نشان داد مشاوره تحصیلی از افت تحصیلی دانشجویان پیشگیری کرده و آنها را در دستیابی به اهداف تحصیلی یاری می کند (۱۷). بطوریکه در مطالعه شاهی زمینه های مراجعه دانشجویان برای راهنمایی در درجه اول مربوط به امور آموزشی و ادامه تحصیل و در رتبه های بعد مربوط به مسائل شخصی و خانوادگی و مسائل شغلی بود (۱۸). در مطالعه زارع و همکاران (۱۳۹۳) نیز از نظر درصد زیادی از دانشجویان مشاوره امری مؤثر و ضروری بوده و فقط ۷/۹ درصد از دانشجویان آن را امری غیر ضروری دانسته اند (۱۵). به طور کلی این یافته ها بیانگر این است که دانشجویان و اساتید هر دو در ضرورت انجام مشاوره توافق دارند. همچنین در این مطالعه اگر چه اساتید نسبت به دانشجویان از نگرش مثبتی تری برخوردار بودند ولی در برخی از موارد بین نگرش اساتید و دانشجویان تفاوت وجود داشت، اساتید وظیفه اصلی خود را آموزش دانشجویان دانسته و مشاوره را کاری اضافه بر خود می

بحث

این مطالعه با هدف تعیین و مقایسه نگرش اساتید و دانشجویان نسبت به مشاوره تحصیلی انجام شده است. نتایج این مطالعه نشان داد که اساتید و دانشجویان در گزینه های "مشاوره نقش مهمی در سازگاری دانشجو داشته و عاملی برای پیشرفت تحصیلی دانشجویان می باشد" و همچنین "شرکت اساتید در دوره های آموزشی جهت مشاوره موثر مفید می باشد" توافق نظر داشتند. در مطالعه ادهمی و همکاران (۱۳۸۷) نیز میانگین نمره نگرش اساتید در سه مورد فوق بالا گزارش شده بود که با مطالعه حاضر همخوانی دارد. در این مطالعه اساتید با گزینه مشاوره نیاز به تخصص خاص دارد که اساتید دارای آن هستند، مخالف بودند که با مطالعه حاضر همخوانی ندارد (۲). در مطالعه شکورنیا و همکاران (۱۳۹۰) نیز دانشجویان به ضرورت مشاوره تاکید داشته و بر این باور بودند که استاد راهنما می تواند در هدایت تحصیلی دانشجو موثر باشد (۱۶). در مطالعه سام و همکاران (۱۳۹۱) دانشجویان کارشناسی وجود استاد مشاور در کنار

نتیجه گیری

در این مطالعه تفاوت‌هایی بین نگرش اساتید و دانشجویان وجود داشت. نداشتن تخصص برای انجام مشاوره یکی از موارد اختلاف بود که علل احتمالی آن می‌تواند مربوط به تفاوت دیدگاه‌ها از وظایف استاد راهنما باشد. اساتید مشاوره را فقط مشاوره تحصیلی می‌دانند در حالی که دانشجویان انتظاراتی فراتر از مشاوره تحصیلی از اساتید داشته و گاهی اوقات جهت کسب مشاوره در مورد مشکلات خانوادگی به استاد راهنما مراجعه می‌نمایند. لذا برگزاری جلسات توجیهی برای تعدیل انتظارات دانشجویان از اساتید مشاور می‌تواند مفید باشد.

همچنین نتایج نشان دهنده نگرش مثبت دانشجویان و اساتید دانشکده پرستاری و مامایی نسبت به مشاوره بوده است، این امر نشان می‌دهد که در صورت فراهم بودن بستر مناسب می‌توان از این پتانسیل برای پیشرفت همه جانبه دانشجویان استفاده نمود. با توجه به نتایج این مطالعه پیشنهاد می‌شود مطالعاتی در زمینه ترجیحات دانشجویان و اساتید در زمینه مشاوره نیز انجام شود. همچنین، بهتر است این مطالعه در دیگر واحدهای دانشگاهی نیز انجام شود تا یافته‌های محدود به دست آمده از اندک مطالعات داخلی بیشتر مورد تایید قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

این مطالعه برگرفته از طرح تحقیقاتی مصوب (کد طرح: ۲۸۰۴) در دانشگاه علوم پزشکی تبریز می‌باشد، لذا محققین بر خود لازم می‌دانند تا از تمامی اساتید و دانشجویان مشارکت کننده در این مطالعه تشکر لازم را داشته باشند. همچنین محققین بر خود لازم می‌دانند تا از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تبریز که با حمایت مالی خود امکان انجام این تحقیق را فراهم نمودند کمال تشکر را اعلام نماید.

دانستند. درحالی که دانشجویان مشاوره را ضروری تر از آموزش می‌دانستند. همچنین از نظر دانشجویان مشاوره امری تخصصی بوده که اساتید توانایی لازم را در این زمینه ندارند. پژوهشگران مطالعه ای را که به مقایسه نگرش دانشجویان و اساتید پیردازند نیافتند ولی در مطالعاتی که به بررسی نگرش اساتید و دانشجویان به تنهایی پرداخته بودند نتایج مشابهی دیده شد. در مطالعه جعفرپور و همکاران (۱۳۹۲) اساتید راهنما نگرش مثبتی به مشاوره داشتند (۲،۱۳). در مطالعه هزواوه ئی (۱۳۸۰) نیز اساتید نگرش قابل قبولی نسبت به مشاوره تحصیلی داشتند (۳). مطالعه حاجی آقاجانی نشان داد که بیشتر دانشجویان نگرش متوسطی به مشاوره اساتید راهنما داشتند و حتی تعداد قابل توجهی نیز در این زمینه نگرش منفی داشتند (۱۹). در هیچکدام از مطالعات فوق به جزئیات ابعاد نگرش دانشجویان و اساتید پرداخته نشده است لذا امکان مقایسه با نتایج مطالعات حاضر فراهم نشد.

همچنین نتایج این مطالعه نشان داد که به غیر از رشته تحصیلی بین سایر مشخصات دموگرافیک اساتید با نگرش آنان نسبت به مشاوره ارتباط معنی دار آماری وجود نداشت. در مطالعه جعفرپور و همکاران بین جنس، سابقه مشاوره با نگرش اساتید ارتباط معنی داری وجود داشت که با مطالعه حاضر همخوانی ندارد. علت این تفاوت می‌تواند مربوط به مشخصات شرکت کنندگان باشد بدین معنی که در مطالعه حاضر تعداد اساتید زن بیشتر از اساتید مرد بود در حالیکه در مطالعه جعفرپور توزیع جنسی اساتید تقریباً یکسان بود (۱۶).

در این مطالعه میانگین نمره نگرش دانشجویان اتاق عمل نسبت به دانشجویان پرستاری و مامایی پایین تر بود. در مطالعه سام و همکاران (۱۳۹۱) بین نمره نگرش این دانشجویان اختلاف معنی داری یافت نشد (۶) علت این اختلاف احتمالاً به دلیل مشکلات آموزشی فراوانی بود که در زمان مطالعه، این دانشجویان به خاطر جدیدالتاسیس بودن رشته در دانشکده پرستاری مامایی تبریز با آن روبرو بودند.

این مطالعه دارای یک سری محدودیت‌هایی می‌باشد که کاربرد و تعمیم یافته‌های آن را محدود می‌سازد. اولاً، این یافته‌ها بر اساس خود گزارش دهی شرکت کنندگان بوده و راهی برای اعتبار دهی به این یافته‌ها وجود نداشت. دوماً، ممکن است برخی شرکت کنندگان و به ویژه دانشجویان از ارائه اطلاعات به دلیل ترس خودداری نمایند که سعی شد با محرمانه نگه داشتن شرکت کنندگان و بیان اهداف مطالعه تا حد زیادی این مشکل حل شود.

References

- 1- Seyedmajidi M, Jahanian I, Moradi N, Bijani A. Education, consultation, guidance, students, advisor, teacher. The Journal of Medical Education and Development. 2013;8(2):2-14. [Persian]
- 2- Adhami A, Nouhi E, Mohammadalizadeh S. Faculty members' attitude toward academic advising and counseling and their viewpoints about counseling duties. Journal of Medical Education Center 2008;8(1):7-14. [Persian]
- 3- Hazaveii M, Fathi Y. Comparison of two methods of counseling and guidance training on knowledge, attitude and academic supervisors of Hamadan University of Medical Sciences , Steps in the development of medical education. Journal of Medical Education Center. 2006;1(2):57-63. [Persian]
- 4- Academic Advising Portal. Responsibilities of Advisers and Advisees. [On Line]. 2008; Available from: URL: <http://advising.psu.edu/>.
- 5- Sepahvandi M. Review problems, emotional, behavioral, family and personal counseling services to clients of Lorestan University in academic. Journal of Educational Sciences and Psychology martyr Chamran University. 2001;7(3):141-50. [Persian]
- 6- Sum S, Tayebi M, Gharakhani M. Pourghasem M. Role of university advisors in the viewpoint of medical sciences' students. Iranian Quarterly of Education Strategies. 2012;5(1):23-9. [Persian]
- 7- Rajai M, Ahmadi SA, Abedi MR. The effect of educational counseling on the academic achievement of secondary students. New research and consulting. 2004;4(12):41-51. [Persian]
- 8- Lotfi MH, Zareh S, Fazelpoor SH. The role of project advisor on average, Shahed students progress in medical sciences university. Journal of Medical Education Center. 2010;7(4):54-60. [Persian]
- 9- Hazaveii M. Compare two methods of training teachers on student satisfaction of education University of Medical Sciences Hamedan journal. 2004;5(2):16-26. [Persian]
- 10- Noel GL. A system exclusion and counseling masgcnal. Students closing clinical clerkships. J Med Education. 1987;(62):353-5.
- 11- Hazavei MM, Fathi Y. Student's satisfaction from academic guidance and consultation at Hamadan niversity of Medical Sciences. Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services. 2000;8(2):56-64. [Persian]
- 12- Geledar N, Birjand M. Review students' satisfaction of academic counseling supervisors Lorestan University of Medical Sciences in the second semester Journal of Medical Science University Lorestan. 2010;11(4):1-3.
- 13- Jafarpor P, Mohsenimoghadam F, Aghamohammadhasani P, Sayyadi A. Viewpoints of academic advisors of Rafsanjan university of medical sciences regarding counseling and their duties as advisor. 2. 2012;6(3):25-30. [Persian]
- 14- Moulana Z, Shahandeh Z, Alaoddolehei H, Kalantari N. Assessment of satisfaction rate

of paramedical students about their professor advisors activities at Babol university of medical sciences, 2011. Biannual Journal of Medical Education 2013;1(1):45-50. [Persian]

15- zare Z, jabrailly M, Jabari N, Shikhi N, Sofyan K. The viewpoint of paramedical students about advisors'performance of Urmia university of medical sciences. Journal of Nursing and Midwifery Urmia University of Medical Sciences. 2014;12(6):420-6. [Persian]

16- Shakurnia AH, Asadollahi PD, Elhampour H. Present and desired status of student counseling in opinions of AJUMS. Journal of Medical Science University Lorestan. 2011;10(5):469-79. [Persian]

17- Shams B, Farshidfard M, Hassanzadeh A. Effect of counseling on the achivement of university students with dropout. Iranian Journal of Medical ducation. 2000;11(1):36-41. [Persian]

18- Shahii S, Elhampoor H. Academic advisor missing link in university system, conference proceedings of the national association of higher education in Iran. University and communityneeds,. 2011:41-2. [Persian]

19- Haji Aghajanii S. Performance, how to select and view the job description of Supervisors. Semnan University of Medical Sciences. 2004;2:12-7. [Persian]

Comparison of Faculty Members and Student's Attitude toward Educational Counseling in Faculties of Nursing and Midwifery, 2011

*Jebreili M¹, Valizadeh S², Rahkar Farshi M³

1-Educator, Nursing Phd student, Department of Pediatric, Faculty of Nursing and Midwifery, Tabriz University of medical sciences, Iran

2- Ph.D. Associated professor, Department of Pediatric, Faculty of Nursing and Midwifery, Tabriz University of medical sciences, Iran

3- Department of Pediatric, Student research center, Faculty of Nursing and Midwifery, Tabriz University of medical sciences, Iran (**Corresponding author**)

E-mail: rahkarfarshim@tbzmed.ac.ir

Abstract

Introduction: Consultation is one of the most effective factors in the students' educational progress. Lack of belief in the effectiveness of consultation and differences in students' attitudes on the effectiveness of counseling can be a barrier to implementation of this program. Therefore, this study aimed to determine and compare the attitude of faculty members and students toward academic counseling.

Method: In this comparative study in 2011, the attitude of 31 faculty members and 250 students (nursing, midwifery and operating room) of Tabriz Nursing and Midwifery faculty with random sampling method, were examined using Adhami's attitude of academic counseling, an 18-item questionnaire. The data analysis was conducted using descriptive and inferential statistics, (independent t-test, pearson correlation and Oneway analysis of variance) by SPSS version 13.

Results: There was a significant difference in the mean and standard deviation of faculty members and students' attitude; 73.51 ± 7.19 and 63.91 ± 8.18 , respectively ($P < 0.0001$). Also in this study, the mean and standard deviation of nursing faculty members' attitude (51.37 ± 1.85) was significantly more than midwifery faculty members (47.78 ± 4.80) ($P < 0.01$).

Conclusion: According to the findings, there were differences between the attitudes of faculty members and students in some cases. In the viewpoint of faculty members, counseling was necessary to support the student. In the viewpoint of students, consulting required specialty in the field. Attention to these differences is necessary in providing the necessary counseling services by faculty members.

Keywords: Attitude, Counseling, Faculty, Students.

Received: 2 October 2015

Accepted: 21 December 2015